

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра маркетингу та реклами

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради
19.06.2026
протокол № 08, п. 7

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ від 19.06.2026 № 144

**МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ТА ОСНОВИ
КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ /
MEDIA LITERACY AND BASICS OF CRITICAL
THINKING**

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр»/	«bachelor»
Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини/	Social Sciences, Journalism, Information and International Relations
Спеціальність	С7 Журналістика /	Journalism
Освітня програма	Реклама і зв'язки з громадськістю/	Advertising and public relations

Вінниця 2026

Розробник: Танасійчук Альона, доктор економічних наук, професор;
Петрова Вікторія, старший викладач.

Гарант освітньої програми «Реклама і зв'язки з громадськістю» –
Танасійчук Альона, доктор економічних наук, професор.

Обговорено та схвалено:

на засіданні кафедри маркетингу та реклами від 11.05.2025 №07;

на засіданні вченої ради факультету торгівлі, маркетингу та сфери
обслуговування від 21.05.2026 №05

Рецензенти:

Громова Ольга, доктор економічних наук, професор

Гладько Надія, директор науково-технічного підприємства у формі ТОВ
фірма «ММ Хайтек Лтд», м. Вінниця

Редактор: Фатєєва Т.

Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 23.06.2026 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний

Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 0,87.

Обл.-вид. арк. 0,60. Тираж 2. Зам. № 439.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета вивчення освітнього компонента (ОК).

Метою вивчення освітнього компонента «Медіаграмотність та основи критичного мислення» є формування у здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» ОП «Реклама і зв'язки з громадськістю» компетентностей та програмних результатів навчання з аудіовізуальної грамотності, розуміння ролі та значення медіа у професійній діяльності людини, навчання методам протидії ворожій пропаганді та безпеці в інформаційному світі; розвиток вмінь перевіряти інформацію та обирати надійні джерела, що є надзвичайно важливим в сучасному світі.

Освітній компонент «Медіаграмотність та основи критичного мислення» є обов'язковою дисципліною циклу професійної підготовки, що формує навички протидії маніпуляціям та пропаганді, безпечного споживання інформації, критичного ставлення до інформаційного поля та сприяє розвитку медіагігієни й усвідомленого споживання новин.

Вивчення освітнього компонента «Медіаграмотність та основи критичного мислення» забезпечує формування такого комплексу компетентностей:

– **інтегральна компетентність:** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціальнокомунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.

– **загальні компетентності:**

ЗК 02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 11. Здатність спілкуватися державною мовою.

– **спеціальні компетентності спеціальності:**

СК 01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

СК 02. Здатність формувати інформаційний контент.

Програмні результати навчання здобувачів з освітнього компонента «Медіаграмотність та основи критичного мислення» є такими:

ПР 01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань.

ПР 02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.

ПР 05. Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань.

ПР 08. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.

ПР 11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

ПР 15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

Міждисциплінарні зв'язки: програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів та базується на вивченні таких обов'язкових дисциплін циклів загальної та професійної підготовки: «Нові медіа та комп'ютерні технології», «Масові комунікації» та «Журналістика».

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з освітнього компоненту, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом НПП виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Для очної (денна, вечірня) форми навчання поточна робота оцінюється в

100 балів, підсумковий контроль (екзамен) оцінюється в 100 балів. До екзамену допускаються всі здобувачі вищої освіти, які набрали за результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів.

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену.

Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компоненту, виявили активність в науково-дослідній роботі за відповідною тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів, науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування (при усному екзамені) чи виконання екзаменаційного завдання (при письмовому екзамені).

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів заочної форми навчання оцінюється в 100 балів, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу від 17.06.2024 № 08 зі змінами від 25.11.2024, протокол №12).

Згідно з цим же Положенням здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового контролю, має право в день оголошення результатів звернутися із заявою на ім'я директора з проханням переглянути оцінку.

**Обсяг освітнього компонента в кредитах та його розподіл
(тематичний план)**

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю	Бальна оцінка
	всього	з них				
		лекції	практ	СРС		
Тема 1. Теоретичні основи медіаграмотності	14	2	2	10	РМГ, Т, Д, УД	6
Тема 2. Основи критичного мислення	14	2	2	10	РМГ, Т, Д, УД	6
Тема 3. Маніпуляції за допомогою інформації: характеристика та види	18	4	4	10	РМГ, Т, Д, П	12
Тема 4. Фейки та їх роль у процесі маніпуляцій та дезінформування	18	4	4	10	РМГ, Т, Д, П	12
Тема 5. Пропаганда та її види	30	4	6	20	РМГ, Т, Д, П	18
Тема 6. Фактчекінг та його інструменти	18	4	4	10	РМГ, Т, Д, УД	12
Тема 7. Відкриті дані та їх роль у протидії маніпуляціям	18	4	4	10	РМГ, Т, Д, УД	12
Індивідуальне завдання	20			20	ІЗ	22
Разом	150/5	24	26	100		100
Підсумковий контроль – екзамен						
Перелік умовних позначень форм контролю та оцінка їх у балах: В – відповідь на практичних заняттях – 1 бал. УД – участь у дискусії – 2 бали. Д – доповідь – 2 бали. РПЗ – розв’язання практичних завдань – 1 бал. Т – тестування – 1 бал. РЗ – розв’язування задач – 2 бали. Е – есе – 1 бал. РМГ – робота в малих групах – 1 бал. П – презентація – 2 бали. ІЗ – індивідуальні завдання – 22 бали (курси на платформі Prometheus або на інших сервісах – 18 балів; участь у наукових заходах – 10 балів). Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів. Критерії оцінювання відповідно до положення «Про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти».						

II. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ТЕМА 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕДІАГРАМОТНОСТІ

Зміст і основні завдання медіаграмотності та медіаосвіти, їх зв'язок із соціальною журналістикою, рекламою та зв'язками з громадськістю. Функції та роль медіаграмотності. Основні кроки до розвитку медіаграмотності особи.

Як ухвалювати важливі рішення. Факти, прогнози, свідчення, думки експертів – як усе це впливає на процес прийняття рішень. Як орієнтуватися в інформаційному потоці. Інформаційне перевантаження та його ознаки. Методи ухвалення рішень.

Історія медіаосвіти та медіаграмотності. Місце та роль пропаганди у світовій історії. Як протидіяли пропаганді у різні історичні епохи. Пропаганда як чинник дегуманізації.

ТЕМА 2. ОСНОВИ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ

Що таке критичне мислення. Як критичне мислення полегшує процес прийняття рішень. Як критичне мислення допомагає долати шкідливий вплив маніпуляцій.

Методики розвитку критичного мислення. Збирання інформації, аналіз інформації, з'ясування власної думки, озвучення власної думки. Як застосовувати методи критичного мислення в професійній діяльності та повсякденному житті.

ТЕМА 3. МАНІПУЛЯЦІЇ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНФОРМАЦІЇ: ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ВИДИ

Факти та правда: співвідношення понять. Підтвердженість інформації та джерел. Типи аргументів. Кредитабельність джерел інформації. Методологія перевірки інформації.

Поняття дезінформації. Мета та цілі дезінформації. Види маніпуляцій: дезінформація, місінформація та малінформація. Методики роботи з різними видами маніпулятивної інформації.

ТЕМА 4. ФЕЙКИ ТА ЇХ РОЛЬ У ПРОЦЕСІ МАНІПУЛЯЦІЙ ТА ДЕЗІНФОРМУВАННЯ

Поняття «фейк». Загальна характеристика явища фейків в інформаційному просторі. Текстові та візуальні фейки. Методики розпізнавання фейків. Програми та ресурси для перевірки інформації. Діпфейки та як їх розпізнати.

Місце фейків у тріаді «нарратив-міф-меседж». Загальна характеристика цих понять. Значення кожної зі складових у процесі маніпулювання інформацією. Пастка сторітелінгу.

ТЕМА 5. ПРОПАГАНДА ТА ЇЇ ВИДИ

Характеристика поняття «пропаганда». Види пропаганди. Тактики російської пропаганди. Інформаційні ресурси, що розвінчують російську пропаганду. Цілі пропаганди. Меседжі пропаганди. Чому пропаганда є такою дієвою.

Інструменти пропаганди. Боти та фабрики ботів як інструменти пропаганди. Як розпізнати бота у соціальних мережах: методологія.

Інформаційно-психологічні операції (ІПСО). Види ІПСО. Як фільтрувати ворожу пропаганду та ІПСО. «Білий лист» кредитабельних медіа. Ресурси, що борються з пропагандою.

ТЕМА 6. ФАКТЧЕКІНГ ТА ЙОГО ІНСТРУМЕНТИ

Що таке фактчекінг. Чим займаються фактчекери. Спеціальні боти для фактчекінгу. Правила перевірки фактів.

Інструменти фактчекінгу. Бази для перевірки псевдо експертів. Ресурси для перевірки фото. Перевірка за допомогою сервісів Google.

Перевірка відеоматеріалів. Онлайн-інструменти для перевірки відео. Перевірка сторінок у соціальних мережах та месенджерів. Як перевірити Viber, Telegram, TikTok, Twitter.

ТЕМА 7. ВІДКРИТІ ДАНІ ТА ЇХ РОЛЬ У ПРОТИДІЇ МАНІПУЛЯЦІЯМ

Що таке OSINT. Методологія OSINT. Найяскравіші проекти розслідувань на основі відкритих даних.

Науковий підхід до протидії дезінформації. Методики перевірки інформації на основі відкритих даних. Програми для розслідувань на основі відкритих даних.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

«МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ТА ОСНОВИ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ»

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача (год.)
1	2	3
Розуміти що таке медіаграмотність, якою є її роль в соціумі, чому важливо ставати медіаграмотним, якими є функції та роль медіаграмотності, які кроки потрібно пройти до медіаграмотності, як орієнтуватися в інформаційному потоці, що впливає на прийняття рішень; ознаки інформаційного перевантаження. Методи ухвалення рішень; історію пропаганди та медіаграмотності. Визначати кроки до підвищення рівня медіаграмотності, ухвалювати рішення на основі отриманих знань.	Тема 1. Теоретичні основи медіаграмотності Лекція № 1 План лекції: 1. Теоретичні основи медіаграмотності. 2. Функції та роль медіаграмотності. 3. Основні кроки до розвитку медіаграмотності особи. Рекомендовані джерела: Основні: 1 – 7; Додаткові: 8 – 12; Інтернет-ресурси: 13 – 22.	2
	Самостійна робота здобувачів: Вивчення та доповнення матеріалів лекцій, підготовка до практичного заняття № 1. <i>Питання, що виносяться на самостійну роботу:</i> Зв'язок медіаграмотності із соціальною журналістикою, рекламою та зв'язками з громадськістю. Як орієнтуватися в інформаційному потоці. Методи ухвалення рішень.	10
	Практичне заняття № 1 Ситуативна робота над розв'язанням завдань та прикладів медіаосвіти.	2
	Тема 2. Основи критичного мислення Лекція 2 План лекції: 1. Теоретичні засади критичного мислення. 2. Критичне мислення та процес прийняття рішень. 3. Взаємозв'язок критичного мислення та маніпуляцій. Рекомендовані джерела: Основні: 1 – 7; Додаткові: 8 – 12; Інтернет-ресурси: 13 – 22.	2
Розуміти що таке критичне мислення, які основні механізми критичного мислення, як критичне мислення допомагає долати маніпуляції, які методики розвитку критичного мислення, які етапи критичного мислення, як застосовувати ці методики в житті. Визначати на практиці методи розвитку критичного мислення та застосовувати критичне мислення до професійної діяльності та повсякденного життя.	Самостійна робота здобувачів: Вивчення та доповнення матеріалів лекцій, підготовка до практичного заняття № 2. <i>Питання, що виносяться на самостійну роботу:</i> Робота із власною думкою. Застосування методів критичного мислення в повсякденному житті.	10
	Практичне заняття № 2 Виконання вправ на розвиток критичного мислення.	2

Усвідомлювати факти, як вони співвідносяться з правдою, які ознаки факту, яку інформації можна назвати підтверджуваною, а джерела – кредитабельними; що таке дезінформація, які її ознаки, цілі, види; типи неправдивої інформації та методики роботи з різними видами неправдивої інформації. Визначати неправдиву інформацію за конкретними ознаками, вміти аналізувати інформацію та надавати їй конкретний статус.	Тема 3. Маніпуляції за допомогою інформації: характеристика та види Лекція № 3 План лекції: 1. Факти та правда: співвідношення, пошук, сприйняття. 2. Кредитабельні джерела інформації та їх ознаки. 3. Методологія перевірки інформації з мережі Інтернет.	2
	Лекція № 4 План лекції: 1. Поняття інформаційної маніпуляції, її цілі та механізми впливу на аудиторію. 2. Дезінформація, місінформація та малінформація: відмінності й приклади. 3. Маніпулювання достовірними фактами: викривлення контексту, вибіркове подання та замовчування інформації. 4. Методики виявлення маніпулятивної інформації та способи протидії її впливу. Рекомендовані джерела: Основні: 1 – 7; Додаткові: 8 – 12; Інтернет-ресурси: 13 – 22.	2
	Самостійна робота здобувачів: Вивчення та доповнення матеріалів лекцій, підготовка до практичних занять № 3 – 4. <i>Питання, що виносяться на самостійну роботу:</i> Методологія перевірки інформації. Методики роботи з різними видами маніпулятивної інформації.	10
	Практичне заняття № 3 Створення посібника кредитабельних джерел інформації, доведення своєї думки щодо кожного джерела.	2
	Практичне заняття № 4 Аналіз інформації та поділ її на види: достовірна інформація, дезінформація, місінформація або малінформація.	2
Розуміти що таке фейк, як його розпізнати, які бувають види фейків, як можна перевірити інформацію; як із фейків формуються міфи та наративи, яке значення цих понять, чому не всім історіям можна вірити. Визначати фейк від правди, проводити	Тема 4. Фейки та їх роль у процесі маніпуляцій та дезінформування Лекція № 5 План лекції: 1. Загальна характеристика поняття «фейк». 2. Ознаки фейків, їх види. 3. Текстові, візуальні та діпфейки. 4. Роль фейків під час інформаційної війни.	2
	Лекція № 6 План лекції:	2

просте дослідження фейків, усвідомлювати, якою є мета того чи іншого фейка.	1. Поняття повідомлення, міфу та наративу, їх взаємозв'язок в інформаційному просторі. 2. Роль фейків у формуванні та підтриманні маніпулятивних наративів. 3. Сторітелінг як засіб комунікації та інструмент маніпулювання аудиторією. 4. Аналіз сукупності фейкових повідомлень: визначення спільного наративу, цільової аудиторії та очікуваного впливу. Рекомендовані джерела: Основні: 1 – 7; Додаткові: 8 – 12; Інтернет-ресурси: 13 – 22.	
	Самостійна робота здобувачів: Вивчення та доповнення матеріалів лекцій, підготовка до практичних занять № 5 – 6. <i>Питання, що виносяться на самостійну роботу:</i> Методики розпізнавання фейків. Програми та ресурси для перевірки інформації.	10
	Практичне заняття № 5 Розв'язування задач із розпізнавання фейків. Спроба створення власного фейка для розуміння методики їх виробництва. Практичне заняття № 6 Робота із наративами та міфами. Із розрізнених фейків потрібно буде зробити висновок про те, якою є їх мета та загальний меседж.	2 2
Усвідомлювати що таке пропаганда, якими є її цілі, методи, прийоми і тактики; інструменти пропаганди; що таке боти і як вони працюють; що таке ІПСО та як їх фільтрувати; які ресурси борються з пропагандою. Визначати пропаганду, повідомлення від ботів, виявляти ознаки ІПСО.	Тема 5. Пропаганда та її види Лекція № 7 План лекції: 1. Загальна характеристика поняття «Пропаганда». 2. Види пропаганди. 3. Основні цілі та меседжі пропаганди. Лекція № 8 План лекції: 1. Інструменти пропаганди: види й характеристика. 2. Інформаційно-психологічні операції (ІПСО) та їх ознаки. 3. Методики розпізнавання ІПСО. 4. Онлайн-ресурси для боротьби з пропагандою. Рекомендовані джерела: Основні: 1 – 7; Додаткові: 8 – 12; Інтернет-ресурси: 13 – 22.	2 2

	Самостійна робота здобувачів: Вивчення та доповнення матеріалів лекцій, підготовка до практичних занять № 7-9. <i>Питання, що виносяться на самостійну роботу:</i> Інформаційні ресурси, що розвінчують російську пропаганду. Чому пропаганда є такою дієвою. Види ІПСО. Як фільтрувати ворожу пропаганду та ІПСО	20
	Практичне заняття № 7 Розбір прикладів пропаганди, визначення її прийомів.	2
	Практичне заняття № 8 Аналіз вибірки повідомлень від ботів за певний період у соціальній мережі Facebook.	2
	Практичне заняття № 9 Аналіз деяких ІПСО періоду 2025 – 2026 рр.	2
Характеризувати фактчекінг, які його інструменти та як правильно перевіряти факти; як перевіряти фото- та відеоматеріали, а також відео, публікації в соціальних мережах тощо. Аналізувати різноманітні типи контенту та робити висновок. Чи є інформація правдивою.	Тема № 6. Фактчекінг та його інструменти Лекція № 9 План лекції: 1. Фактчекінг як основний інструмент боротьби з фейками. 2. Боти як доступні інструменти для перевірки фактів. 3. Методики перевірки фактів. 4. Основні інструменти фактчекінгу.	2
	Лекція № 10 План лекції: 1. Перевірка фото: пошук першоджерела, зворотний пошук зображень і встановлення контексту. 2. Перевірка відео: аналіз ключових кадрів, місця, часу та обставин знімання. 3. Перевірка повідомлень і облікових записів у соціальних мережах та месенджерах. 4. Перевірка компетентності експертів і достовірності приписаних їм висловлювань. 5. Оформлення результатів фактчекінгу: докази, посилання на джерела та обґрунтований висновок. Рекомендовані джерела: Основні: 1 – 4; Додаткові: 8 – 12; Інтернет-ресурси: 13 – 22.	2
	Самостійна робота здобувачів: Вивчення та доповнення матеріалів лекцій, підготовка до практичних занять № 10-11. <i>Питання, що виносяться на самостійну роботу:</i> Правила перевірки фактів. Бази для перевірки псевдоекспертів. Онлайн-інструменти для перевірки відео.	10

	Практичне заняття № 10 Робота з ботами для фактчекінгу: пошук новин та надсилання на перевірку. Практичне заняття № 11 Перевірка запропонованих відеоматеріалів та публікацій у соціальних мережах та месенджерах.	2 2
Усвідомлювати що таке методика розслідувань OSINT, якою є її методологія, приклади розслідувачів; методики перевірки інформації, основні сайти, програми та додатки. Проводити нескладні розслідування на основі відкритих даних. Продумувати методику цих розслідувань.	Тема 7. Відкриті дані та їх роль у протидії маніпуляціям Лекція №11 План лекції 1. Теоретичні засади Open source intelligence (OSINT). 2. Приклади розслідувань. 3. Науковий підхід до протидії дезінформації. 4. Методики розслідувань на основі відкритих даних. Лекція №12 План лекції: 1. Відкриті реєстри, офіційні бази даних та архіви як джерела перевірки інформації. 2. Алгоритм дослідження на основі відкритих джерел: формулювання питання, пошук, зіставлення та перевірка даних. 3. Інструменти встановлення походження, місця та часу створення цифрового контенту. 4. Документування результатів дослідження та оцінювання надійності доказів. 5. Етичні обмеження роботи з відкритими даними, захист персональної інформації та безпека дослідника. Рекомендовані джерела: Основні: 1 – 7; Додаткові: 8 – 12; Інтернет-ресурси: 13 – 22.	2 2
	Самостійна робота здобувачів: Вивчення та доповнення матеріалів лекцій, підготовка до практичних занять № 12, 13. <i>Питання, що виносяться на самостійну роботу:</i> Ширший перелік програм для розслідувань на основі відкритих даних, практика роботи у програмах, застосунках, на сайтах тощо.	10

	Практичне заняття № 12 Проведення власного розслідування на основі відкритих даних на основі запропонованих матеріалів	2
	Практичне заняття № 13 Оформлення та презентація результатів власного розслідування на основі відкритих даних із обґрунтуванням висновків і посиланнями на перевірені джерела.	2
Індивідуальне завдання (творчий проєкт / участь у наукових заходах)		20
Всього		150 / 5

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Посібник з верифікації. За ред. К. Сільвермана; Європейський центр журналістики. URL: https://verificationhandbook.com/book_ua/
2. Бондаренко П., Печончик Т., Сухарина А., Яворський В. Виклики для свободи слова та журналістів в умовах війни: соціологічне дослідження. Київ: Центр прав людини ZMINA, 2023. 56 с.
3. Макінтайр Л. Постправда. пер. з англ. Р. Свято. Київ : ArtHuss, 2021. 208 с.
4. Войтович Н. О., Імбіровська-Сиваківська Л. А. Медіаграмотність: технології і практичне застосування, за заг. ред. В. Ф. Іванова. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 57 с.
5. Potter W. J. Analysis of definitions of media literacy. *Journal of Media Literacy Education*. 2022. Vol. 14, no. 2. P. 27–43. DOI: <https://doi.org/10.23860/JMLE-2022-14-2-3>.
6. Медіаграмотність під час війни: теорія, методика, інтерактив: навчальний посібник. О. Довженко, А. Єгорова, Т. Іванова, В. Міський, В. Потапова, А. Юричко ; за заг. ред. О. Волошенюк, В. Іванова. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2023. 68 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/mediagramotnist-pid-chas-viyni-teori/>.
7. Солодка Л. І. Логіка. Методи логічного аналізу тексту: навчальний посібник. Черкаси : Брама-Україна, 2011. 68 с.

Додаткові:

8. Крайнікова Т. С., Водолазька С. А., Рижко О. М., Ситник О. В. Штучний інтелект у медіях : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти спеціальності 061 «Журналістика». Житомир : Морфеус, 2025. 239 с. URL: <https://ir.library.knu.ua/handle/15071834/34134>.
9. Wild J. Introducing Bellingcat's Collaborative Open Source Toolkit. Bellingcat. 2024. URL: <https://www.bellingcat.com/resources/2024/09/24/bellingcat-online-investigations-toolkit/>
10. Посібник з журналістської етики. А. Куликов, Л. Кузьменко, М. Дворовий, Д. Дуцик, Л. Куш. Київ : Комісія з журналістської етики, 2023. 129 с. URL: <https://cje.org.ua/library/posibnyk-z-zhurnalistskoi-etyky/>.
11. Г'юстон Б., Горвіт М. Посібник з журналістських розслідувань: як працювати з документами, базами даних та які методи використовувати. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2025. 512 с. DOI: <https://doi.org/10.71262/AUP-978-617-7370-77-1>.
12. Зоря Ю. М. Медіаграмотність та STEM-освіта: виклики та можливості: навчально-практичний посібник. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 98 с. DOI: <https://doi.org/10.71262/AUP-978-617-7370-73-3>.

Інтернет-ресурси:

13. StopFake: перевірка фактів і спростування дезінформації. URL: <https://www.stopfake.org/uk/golovna/>
14. Фільтр: національний проєкт з медіаграмотності. URL: <https://filter.mcsc.gov.ua/>
15. Індекс медіаграмотності українців: 2020–2025 (шоста хвиля) / ГО «Детектор медіа». 2026. URL: <https://detector.media/infospace/article/248278/2026-03-13-indeks-mediagramotnosti-ukraintsiv-20202025-shosta-khvylya/>
16. VoxCheck: фактчекінговий проєкт організації «Вокс Україна». URL: <https://voxukraine.org/voxcheck>
17. Портал відкритих даних України. URL: <https://data.gov.ua/>
18. Медіаграмотність: практичні навички: онлайн-курс. Prometheus. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/mediagramotnist-praktichni-navichki/>
19. Bellingcat's Online Investigation Toolkit. URL: <https://bellingcat.gitbook.io/toolkit>
20. Білий список медіа / Інститут масової інформації. URL: <https://imi.org.ua/doslidzhennya-standartiv>
21. Українські медіа: споживання новин і довіра у 2025 році / ГО «Інтерньюз-Україна». 2025. URL: <https://internews.ua/media-research/ukrainian-media-news-consumption-and-trust-in-2025>
22. Портал «Медіаосвіта та медіаграмотність» / Академія української преси. URL: <https://medialiteracy.org.ua/>